

UCHWAŁA NR XXXV/442/2022
RADY MIEJSKIEJ W SUPRAŚLU

z dnia 24 marca 2022 r.

**w sprawie Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym na lata 2022 - 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559) w związku z art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, poz. 2469, z 2022 r. poz. 24, poz. 118, poz. 218), oraz w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050, z 2021 r. poz. 2469) – Rada Miejska w Supraślu uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym na lata 2022 – 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. Traci moc Uchwała Nr XXI/293/2020 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2021-2024.

2. Traci moc Uchwała Nr XXXII/408/2021 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 28 grudnia 2021r. w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 r.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Supraśla.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
mgr Monika Suszczyńska

GMINNY PROGRAM
profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz
uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2025

DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
w Gminie Supraśl

I. SPOŁECZNA DIAGNOZA UCZNIÓW 2018 „LUSTRO”.

Ewaluacja 2021

W ramach kampanii ZACHOWAJ TRZEŹWY UMYŚŁ szkoły z terenu naszej gminy mogły zgłosić swoich uczniów do zorganizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych z Poznania Społecznej diagnozy uczniów 2018 –LUSTRO, która powstała we współpracy z Wydziałem Socjologii UMCS w Lublinie. Autorem diagnozy jest dr n. hum. Błażej Adam Dyczewski. Obecne opracowanie to ewaluacja przeprowadzona w 2021r, do badania wcześniejszego, w roku 2018.

Diagnoza przeprowadzona w grudniu 2021r. objęła próbę badawczą 24 dzieci z klas V oraz VI (10-dziewczynki oraz 14 –chłopcy) oraz próbę badawczą 85 dzieci z klas VII i VIII(w tym 43- dziewczynki i 42 – chłopcy).

Diagnoza ta podejmuje analizę społecznych zagadnień w perspektywie młodzieży. Zagadnienia te odnoszą się do podstawowych problemów życia społecznego i diagnozują młodzież w następujących obszarach: szkoła, rodzina, zdrowie, zwyczaje żywieniowe, przemoc i agresja, granie w gry, korzystanie z internetu i smartfona, podstawowe czynności życia społecznego, praca i ekonomia oraz kapitał społeczny. Autor diagnozy uświadamia wagę faktu, że współczesna szkoła wywiera ogromny wpływ na kształt społeczeństwa. Jest wartością demograficzną, religijną, a przede wszystkim wychowawczą.

Proces edukacji szkolnej jest bardzo ważny dla społeczności lokalnej, ale jest to proces złożony. Za jego powodzenie w dużej mierze odpowiada szkoła, ale także środowisko rodzinne i rówieśnicze.

Treści zawarte w publikacji stanowią pomoc i inspirację do wypracowania rozwiązań ułatwiających pełne realizowanie swoich funkcji i posłannictwa, między innymi przy opracowywaniu szkolnych programów wychowawczych.

Kluczowe wnioski wynikają z porównania Społecznej diagnozy Uczniów realizowanej w 2018r. i 2021r. Raport jest swoistą ewaluacją badania i pokazuje zmiany, jakie dokonały się wśród młodzieży klas V-VIII szkół podstawowych.

Należy wziąć po uwagę, że badanie ewaluacyjne było realizowane w trakcie trwania kolejnej fali pandemii Covid-19. W tym czasie młodzież była już po pierwszych obostrzeniach jakie miały miejsce w marcu 2020r., a także po półrocznej nauce zdalnej. Można zatem przypuszczać, że wiele zmian w stylach życia młodzieży jest efektem pandemii, jednak przy interpretacji należy być bardzo ostrożnym. Społeczeństwo należy traktować jak zespół naczyń połączonych, w którym ogromne znaczenie odgrywają zmiany technologiczne, polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe. Nie należy zapominać o tym, że młodzież jest swoista kategorią społeczną, która nie tylko zmienia się wraz z dokonującymi się zmianami w świecie, ale sama także może prowokować pewne zmiany. Według Jean M. Twenge generacja iGen, czyli urodzeni w latach (1995-2012) jest mniej zbuntowana, bardziej tolerancyjna, mniej szczęśliwa i zupełnie nieprzygotowana do dorosłości (Twenge 2018). IGen to generacja, która przynajmniej w Polsce nie wzrasta w stanie wojny (na szczęście), ale za to ma do czynienia z grami on-line, dopalaczami i społecznym przyzwoleniem na alkohol.

Wnioski dotyczące poszczególnych obszarów tematycznych diagnozy:

RODZINA

1. Czas pandemii stał się „papierkiem lakmusowym” relacji rodzinnych. Wielu psychologów podkreśla, że relacje rodzinne, wówczas, gdy ludzie byli zamknięci na kwarantannie, uległy pogorszeniu, a nawet zaostrzeniu.
2. Ogólnie rzecz biorąc młodzież w zdecydowanej większości deklaruje, że ich relacje z rodzicami lub opiekunami są dobre i bardzo dobre. Jednak w ciągu ostatnich 3 lat relacje z matką, podobnie jak z ojcem czy rodzeństwem, a także dziadkami nie tyle że w sposób znaczący się pogorszyły, zmniejszył się odsetek uczniów, którzy deklarują całkowite zadowolenie ze swoich relacji rodzinnych.
3. Osłabieniu ulegają tradycyjne wzorce małżeństwa i rodziny na rzecz nowych mediów. Na znaczeniu zaczynają tracić takie wzorce jak rodzice lub opiekunowie, nauczyciele, Kościół, głównie wśród dziewcząt ze starszych klas. Telewizja także traci na znaczeniu, chociaż w małym stopniu. Młodzież coraz częściej swoją wizję małżeństwa i rodziny zaczyna kształtować wykorzystując swoje własne wyobrażenia, opinie przyjaciół, dziadków i znajomych, a także internet i gry wideo. Największe zmiany dokonały się wśród dziewcząt ze starszych klas. W tej grupie najwięcej na znaczeniu ucierpieli rodzice, Kościół oraz nauczyciele.
4. Jeżeli chodzi o cele życiowe młodzieży to w większym stopniu niż przed trzema laty, młodzież zaczyna cenić przyjaźń, posiadanie dużych pieniędzy, rozwijanie swoich zainteresowań i hobby oraz dobrą pracę w dorosłym życiu, ale też rozrywkę i zabawę. W mniejszym stopniu docenia taką wartość jaką jest Bóg, miłość na całe życie, patriotyzm i dobro ojczyzny, a także posiadanie dzieci w przyszłości. Największe zmiany w obszarze celów życiowych odnotowano wśród dziewcząt głównie ze starszych klas. W tej grupie na znaczeniu straciły takie wartości jak miłość na całe życie, Bóg, posiadanie dzieci w przyszłości oraz dobre zdrowie. Z kolei w tej grupie wyraźnie wzrosła wartość, jaką jest posiadanie dużych pieniędzy.

ZDROWIE - CZAS WOLNY

1. W odniesieniu do roku 2018 młodzi częściej zaczęli spędzać czas wolny przed smartfonem – niekoniecznie grając w gry komputerowe. Ta czynność w roku 2021 jest najczęściej wskazywana

przez ankietowanych. Jeżeli chodzi o pozostałe czynności, to młodzi równie chętnie spotykają się ze znajomymi, gotują oraz wykonują różne prace w domu (np. sprzątanie).

2. Znacznemu ograniczeniu uległo uczęszczanie uczniów na jakiegokolwiek zajęcia muzyczne, teatralne, plastyczne czy taneczne.
3. Młodzi częściej niż 3 lata temu poświęcają czas na rozwijanie swoich zainteresowań lub na wykonywaniu innych rzeczy. Rzadziej jednak uprawiają sport oraz oglądają telewizję.

AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA i SAMOOCENA STANU ZDROWIA

1. W efekcie pandemicznych ograniczeń zmniejszyła się aktywność fizyczna młodzieży. Zmniejszyła się częstotliwość uprawiania sportu oraz ograniczona została forma tej aktywności. Zmniejszył się odsetek respondentów, którzy uprawiają aktywności wymagające infrastruktury sportowej (pływanie, gimnastyka, piłka ręczna, siatkówka, sporty zimowe, aerobik, taniec, sporty militarne). Wywołuje to niekorzystne zmiany w zakresie subiektywnej oceny sprawności fizycznej, ocenie swojego stanu zdrowia, a także poziomu niewyspania (wrażny wzrost uczniów deklarujących, że codziennie czują się niewyspani).
2. Podobnie jak trzy lata temu utrzymuje się trend wskazujący na to, że częstotliwość uprawiania sportu zmienia się wraz z wiekiem badanych. Im uczniowie starsi, tym jest ona mniejsza.
3. Zmianie ulega subiektywna ocena zwyczajów żywieniowych młodych ludzi. Zmniejsza się wskaźnik uczniów (głównie ze starszych klas), którzy twierdzą, że ich zwyczaje żywieniowe są całkowicie zdrowe, czy niezdrowe.
4. Ankietowani częściej rezygnują z takich posiłków jak śniadania, obiady, podwieczorki oraz kolacje. Ograniczają regularne spożywanie czekolady na rzecz chipsów, rośnie także wskaźnik codziennego oraz cotygodniowego spożycia suplementów diety, a także witamin.
5. Jeżeli chodzi o spożywanie owoców i warzyw, to można zauważyć, że codzienne spożycie owoców zmniejsza się na rzecz spożycia okazjonalnego (kilka razy w tygodniu, mniej więcej raz na tydzień). Jakkolwiek ogólne spożycie warzyw pozostaje na poziomie z roku 2018, to w klasach młodszych zauważono wzrost codziennego spożycia tych produktów. Z kolei dziewczęta ze starszych klas wyraźnie ograniczyły codzienne spożycie warzyw.

UŻYWKI i LEKI (alkohol, papierosy, inne)

1. Rośnie spożycie napoja energetycznych lub funkcjonalnych, zawierających kofeinę lub wyciąg z guarany (np. Red Bull, Tiger, Be Power itp.). Wskaźnik ankietowanych, którzy przyznali się do tego, że taki napój spożywają przynajmniej raz na tydzień (połączone odpowiedzi codziennie, kilka razy w tygodniu, mniej więcej raz na tydzień) wzrósł o 5,2 pp. Najczęściej te deklaracje złożyły dziewczęta ze starszych klas.
2. Jeżeli chodzi o spożycie alkoholu, narkotyków i dopalaczy, to na przestrzeni ostatnich trzech lat zmniejszyło się spożycie szampana (wino musujące) (-1,6 pp.), palenie papierosów (-0,8 pp.), spożycie wina (-0,7 pp.) oraz wódki (-0,2 pp.). Zwiększyło się natomiast spożycie piwa (+0,0 pp.), palenie marihuany (+0,3 pp.), spożywanie drinków (+0,6 pp.) oraz zażywanie dopalaczy (+0,9 pp.).
3. Jeżeli chodzi o zażywanie w/w substancji, to należy zwrócić uwagę na jedną prawidłowość. Pomijając jakiegokolwiek procentowe różnice pomiędzy rokiem 2018 a rokiem 2021, to przy każdej substancji delikatnie zwiększa się odsetek deklarujących codzienne spożycie tych substancji, a zmniejsza się odsetek tych, którzy zażywają je okazjonalnie.
4. Jeżeli chodzi o marihuanę, należy pamiętać, że duże znaczenie odgrywa tutaj presja środowisk dążących do zalegalizowania tego narkotyku w Polsce. Uczniowie mogą w dużej części brać przykład od osób znaczących.

PRZEMOC i AGRESJA

Wyraźnie zmniejsza się skala agresji fizycznej w szkołach (-0,8 pp.). Natomiast agresja emocjonalna/psychiczna także się zmniejsza, chociaż w mniejszym stopniu (-5,2 pp.). Zmniejszanie skali agresji zarówno fizycznej, jak i emocjonalnej częściej dostrzegają chłopcy niż dziewczęta.

GRANIE W GRY, KORZYSTANIE Z INTERNETU, SMARTFONA

1. Młodzi ludzie wyraźnie ograniczyli codzienne i kilka razy w tygodniu granie w gry na smartfonie lub tablecie, chociaż częściej zabierają smartfony do szkoły. Jednak zaczęli częściej grać w gry na komputerze lub konsoli gier. Wskaźnik tych, którzy grają codziennie oraz kilka razy dziennie wyraźnie wzrósł o 6,2pp. W gry komputerowe na komputerze lub konsoli do gier częściej zaczynają grać dziewczęta ze starszych klas.
2. Jeżeli chodzi o uczestnictwo młodych w internecie, to można doszukać się pewnych zmian. Pierwsza zmiana odnosi się do oglądania filmów. Młodzi wyraźnie ograniczyli oglądanie filmów na YouTube(-10,0pp.) na rzecz platform streamingowych typu CDA, Netflix (+12,6pp.).
3. W internecie młodzi zaczęli także kontaktować się ze znajomymi za pomocą komunikatorów, głównie uczniowie klas młodszych, a także grać w gry on-line. Jeżeli chodzi o gry on-line, to jakkolwiek prym nadal wiodą chłopcy, to wzrost dziewcząt w każdej grupie wiekowej jest wyraźny.

PODSTAWOWE CZYNNOSCI ŻYCIA CODZIENNEGO

1. Jakkolwiek nadal podstawowymi czynnościami życia codziennego młodego człowieka jest słuchanie muzyki, pomoc rodzicom w pracach domowych czy spotkanie się ze znajomymi poza szkołą, to czas pandemii wymusił zmianę niektórych zachowań. W odniesieniu do roku 2018 ankietowani deklarują, że rzadziej oglądają telewizję, chodzą do kina, teatru czy też na dyskotekę, a także czytają książki, poza tymi, które zlecił nauczyciel. Częściej natomiast nudzą się dłużej niż godzinie dziennie, wracają późno do domu, ściągają z internetu prace domową, a także chodzą nieprzygotowani do szkoły.
2. Można zatem zauważyć, że młodzież ogranicza model autokreacyjny wykorzystania czasu wolnego na rzecz modelu regeneracyjnego. Jakkolwiek pierwszy model polega na pracy nad sobą, polegający koncentrowaniu się na pracach mało popularnych lecz wymagających pewnego wysiłku intelektualnego (chodzenie do teatru), czy też kulturowego (chodzenie do kina, na dyskotekę), to model regeneracyjny polega na skupianiu się na działaniach regenerujących, odprężających poprzez oderwanie od nauki czy życia rodzinnego.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

1. Młodzi coraz bardziej odchodzą od kształtu społeczeństwa obywatelskiego. Zmniejsza się odsetek respondentów przekonanych o tym, że ludziom można ufać. Zmniejsza się także odsetek respondentów, którzy chcieliby w dorosłym życiu pracować w miejscowości, w której obecnie mieszkają. Zmniejsza się także deklarowana przez ankietowanych liczba przyjaciół, na których młodzi mogliby liczyć przy załatwieniu jakiejś sprawy.
2. Młodzi coraz częściej przekonują się do tego, że na sukces życiowy mają wpływ głównie znajomości, ciężka praca i własne ambicje. Coraz rzadziej sukces zawodowy wiąże się z wykształceniem oraz uczynnością,
3. Porównanie lat 2018 i 2021 nie potwierdza jednoznacznie, że zwiększa się u młodzieży permisywizm moralny. Wskaźnik przekonanych, że nie istnieją żadne, raz na zawsze ustalone zasady pozwalające odróżnić dobro od zła wzrósł zaledwie o 0,9 pp. Natomiast zmniejszył się o 7,3 pp. odsetek

przekonanych o istnieniu jasnych i niepodważalnych zasad, które pozwalają odróżnić dobro od zła. Obecnie młodzi najczęściej nie potrafią jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, czy istnieją niepodważalne zasady, czy też nie istnieją (2018 – 35,5%; 2021 – 41,9%).

4. Wyraźnie zmniejsza się siła wiary religijnej młodego pokolenia.

II. DIAGNOZA występowania i zagrożenia uzależnieniami substancjalnymi i behawioralnymi w Gminie Supraśl – 2022r.

Gmina Supraśl w I kwartale 2022r. zleciła również firmie Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych w Warszawie opracowanie diagnozy występowania i zagrożenia uzależnieniami substancjalnymi i behawioralnymi w naszej gminie.

Sporządzony raport ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszym kwartale 2022 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Supraśl wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy,
- b) dzieci i młodzież szkolna,
- c) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu

Podsumowanie przeprowadzonych badań:

Dorośli mieszkańcy Gminy Supraśl

- W opinii mieszkańców Gminy Supraśl najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: uzależnienie od Internetu (47%), uzależnienie od alkoholu (23%), uzależnienie od papierosów (21%). Warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy w poruszanych przez mieszkańców tematach i poszukujące rozwiązań zauważonych problemów. Jednymi z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób są plakaty oraz ulotki edukacyjne.
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy gminy **Supraśl odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka**. Mieszkańcy Gminy Supraśl okazjonalnie spożywają alkohol, wypijając przy tym umiarkowane ilości. Wydaje się wskazane przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Supraśl kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne

związane z jego nadmiernym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

- **Palenie wyrobów tytoniowych** nie jest wśród dorosłych mieszkańców Gminy Supraśl rozpowszechnionym nałogiem (85% nie pali papierosów ani e-papierosów).
- Badani respondenci deklarują, że znają w swoim środowisku osoby przyjmujące substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze 52% z nich deklaruje, że zna, co najmniej jedną osobę przyjmującą te substancje. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się marihuana i haszysz oraz amfetamina i dopalacze. Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w Gminie Supraśl jest zauważalne. 23% mieszkańców ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 32% nie jest tego pewna, lecz ma podejrzenia, że do tego dochodzi. Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład przeprowadzić na terenie Gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.
- Problem uzależnienia od **gier hazardowych** na terenie Gminy Supraśl można określić na niskim poziomie ryzyka. 58% badanych ocenia, że jest to bardzo rzadkie a 38%, że jest to dość rzadkie w ich środowisku lokalnym. Wśród przyczyn podejmowania gier na pieniądze badani wskazują, iż jest to chęć zasinienia budżetu na ekstra wydatki oraz chęć posiadania większej ilości pieniędzy na codzienne wydatki. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.
- Większość mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol,

nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol. Jednakże, zestawiając te wyniki z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Supraśl, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może, zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach. Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją.

Dzieci i młodzież szkolna

- **Spożywanie napojów alkoholowych** przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Supraśl jest zauważalnym problemem. 97% najmłodszych uczniów deklaruje, że nigdy nie próbowała alkoholu, natomiast wraz z wiekiem ta tendencja się zmienia: SP 7-8 (90%) i SPP (54%) uczniów deklaruje inicjację alkoholową. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- Młodzi ludzie deklarują najczęściej spożywanie piwa oraz wina. Większość uczniów przyjmuje konstruktywne postawy wobec substancji psychoaktywnych i ma świadomość ich szkodliwości.
- Badania wykazały, że pewien odsetek badanych młodych mieszkańców Gminy Supraśl palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 3% uczniów klas SP 4-6, 13% uczniów klas SP 7-8 oraz 34% uczniów klas SPP. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego. Jednocześnie, niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych oraz napojów alkoholowych. Jego

ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

- Jak wynika z badań problem **zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze występuje** wśród uczniów starszych klas szkół Gminy Supraśl (SP 7-8: 2%; SPP: 3%). Uczniowie nie potrafili ocenić, czy nabycie owych substancji jest w ich otoczeniu łatwe. W związku z powyższym należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na **korzystaniu z komputera i telefonu komórkowego**. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 6 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączyć w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Pozytywnie należy ocenić brak skłonności uczniów do korzystania z **gier hazardowych**, pomimo iż internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.
- Uczniowie z Gminy Supraśl zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od smartfonu. Natomiast jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne badani ocenili uzależnienie od hazardu.
- Uczniowie w Gminie Supraśl deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami. Zaleca się rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmacnianie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców. Jednocześnie

warto zauważyć, że większość uczniów nie ufa swoim nauczycielom i nie skorzystaliby z możliwości rozmowy z nimi na temat problemów z substancjami psychoaktywnymi.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2025

Źródłem finansowania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Ustawa z dnia 14 lutego 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2021 roku, wprowadziła do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przepisy dotyczące opłaty od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, czyli tzw. małych.

REALIZATORZY

gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2025

Koordynatorem realizacji programu jest Pełnomocnik Burmistrza ds profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Współrealizatorami programu są: Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Sportowa Szkoła Podstawowa w Supraślu, Szkoła Podstawowa w Sobolewie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ogrodnickach, Centrum Kultury i Rekreacji w Supraślu, Komisariat Policji w Wasilkowie, Posterunek Policji w Supraślu oraz organizacje pozarządowe i inne podmioty wyłonione w drodze otwartego konkursu ofert.

CELE STRATEGICZNE

gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym na terenie gminy Supraśl

- rozpoznanie specyfiki problemów nadużywania substancji psychoaktywnych i innych uzależnień
- udzielanie pomocy osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych i ich rodzinom,
- podejmowanie działań na rzecz poszerzania i udoskonalenia oferty programów profilaktycznych i informacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, szczególnie z grup podwyższonego ryzyka, ich upowszechnianie i wdrażanie, opartych na skutecznych strategiach oddziaływań

- wspieranie działalności wychowawczej, edukacyjnej i profilaktycznej w szkołach i placówkach systemu oświaty
- wspieranie działań profilaktycznych promujący zdrowy styl życia - stwarzanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych.
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym

Realizacja gminnego programu profilaktyki obejmuje cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia

- kreowanie postaw zdrowotnych i społecznych sprzyjających profilaktyce zachowań ryzykownych,
- zapobieganie uzależnieniom oraz skutkom zdrowotnym i społecznym wynikającym z uzależnień

ZADANIA DO REALIZACJI:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób w obszarze używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożonych uzależnieniami behawioralnymi.

W ramach niniejszego zadania finansowana jest działalność Punktu Konsultacyjnego ds. uzależnień dla mieszkańców z terenu gminy Supraśl, gdzie mogą oni uzyskać pomoc specjalisty.

Aby poprawić dostępność pomocy i udoskonalić jej udzielanie, planuje się przeprowadzić potrzebną modernizację lokalu Punktu Konsultacyjnego, przy wsparciu finansowym Gminy oraz czynnym zaangażowaniu grupy lokalnych wolontariuszy.

Pokrywane są również koszty biegłych (psychologa i psychiatry) orzekających w przedmiocie uzależnienia od alkoholu na etapie postępowania prowadzonego przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwaną dalej „GKPiRPA” oraz przez Sąd Rejonowy.

Ponadto zostaną również sfinansowane szkolenia dla wybranych grup zawodowych w ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych z zakresu problematyki uzależnień.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy w obszarze używania substancji psychoaktywnych jak i zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

W niniejszym programie zaplanowano środki finansowe na integrację-skupienie ruchów trzeźwościowych oraz zagospodarowanie czasu wolnego osobom uzależnionym i ich rodzinom w klubie abstynenckim.

Planuje się również finansowanie zajęć prowadzonych przez psychiatrę i psychologa dla dzieci, młodzieży jak również osób dorosłych z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. Wzorem lat ubiegłych nadal będą finansowane zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci z „grup ryzyka” w placówkach prowadzonych przez organizacje pozarządowe – po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi, działania w kierunku konstruktywnego zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży. Dla dzieci i młodzieży przewiduje się uczestnictwo w przedsięwzięciach zapewniających kontakt w grupach rówieśniczych, w tym prowadzenie

atrakcyjnych pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowych oraz programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Picie alkoholu przez młodzież przestaje być sporadycznym wyskokiem a staje się obyczajem. W profilaktyce uzależnień koniecznym jest łączenie różnorodnych działań podejmowanych wobec młodzieży. Działania profilaktyczne mogą być prowadzone w różnych miejscach. Uznano, że dla naszego środowiska najbardziej dostępną formą działalności profilaktycznej są szkoły.

Dlatego w placówkach oświatowych finansowane będą między innymi programy profilaktyczne, spektakle, zajęcia pozalekcyjne, konkursy szkolne i międzyszkolne.

Dzieci uczestniczące w zajęciach pozalekcyjnych, opiekuńczo-wychowawczych korzystać będą z różnych form dożywiania.

W latach 2022-2025 szkoły planują m.in. uczestnictwo w ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Przemoc boli”, „Narkotyki - to mnie nie kręci”, „Postaw na rodzinę”. Prowadzona będzie również kampania informacyjno-edukacyjna poprzez zakup, wykonanie i dystrybucję materiałów profilaktycznych.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów w obszarze używania substancji psychoaktywnych jak i zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi .

W ramach realizacji tego zadania podmiotom należącym i nie należącym do sfery finansów publicznych, w tym organizacjom pozarządowym, stowarzyszeniom i fundacjom zostanie zlecona w drodze wymaganych prawem procedur realizacja zadań publicznych w zakresie; rekreacji oraz wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych w formie kolonii i półkolonii, upowszechniania sportu jako alternatywnej formy spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież. Sportowa Szkoła Podstawowa w Supraślu, Szkoła Podstawowa w Sobolewie i Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Ogrodniczkach w ramach funduszu alkoholowego mogą organizować zimowiska i półkolonie letnie na bazie posiadanych zasobów.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie gminnego centrum integracji społecznej.

Zadania te będą realizowane poprzez szeroko pojętą edukację publiczną w zakresie wczesnego rozpoznawania i możliwości leczenia szkód zdrowotnych. Pozwoli to przełamać stereotypy myślowe, dotyczące braku skutecznego przeciwdziałania dalszej patologizacji rodzin, a tym samym podjąć działania zaradcze.

Szczegółowy harmonogram działań na lata 2022-2025

I. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu poprzez :

1) współpracę Punktu Konsultacyjnego Uzależnień obejmującego teren Gminy Supraśl z poradniami leczenia uzależnień oraz jednostkami podstawowej opieki zdrowotnej,

2) motywowanie i informowanie zarówno o możliwości podjęcia leczenia osób uzależnionych, jak też

osób współuzależnionych oraz dotkniętych problemami w związku z używaniem substancji psychoaktywnych oraz zagrożonych uzależnieniami behawioralnymi

3) motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, do zmiany szkodliwego wzorca picia,

4) objęcie pomocą psychologiczną osób utrzymujących abstynencję poprzez organizowanie grup dalszego zdrowienia (grupy samopomocowe),

5) organizowanie terapii grupowej dla osób w kryzysie tzn. dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin oraz osób doświadczających przemocy jak również osób stosujących przemoc,

6) organizowanie szkoleń członków GKPiRPA w zakresie znajomości przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zwrot kosztów za delegacje służbowe dla członków GKPiRPA oraz innych osób kierowanych na szkolenia przez GKPiRPA związanych z problematyką alkoholową, przemocy w rodzinie oraz narkotykową,

7) współpraca ze środowiskami trzeźwościami przy Klubie Abstynentów „ Jutrzenka „ w Supraślu,

8) dofinansowanie zajęć terapeutycznych odbywających się w trakcie obozów, treningów i programów pomocy psychologicznej realizowanych w klubach abstynenta lub w placówkach podległych gminie m.in. w placówkach oświatowych,

9) dofinansowanie szkolenia terapeutów, oraz innych osób zajmujących się problematyką wykluczenia społecznego w ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Dofinansowanie szkoleń będzie odbywało się po zaopiniowaniu wniosku przez GKPiRPA.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy w obszarze używania substancji psychoaktywnych jak i zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, poprzez :

1) szkolenie członków GKPiRPA oraz pracowników Policji i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Supraślu w kierunku poprawy skuteczności oddziaływań pomocowych w tym interwencji w rodzinie, zwrot kosztów delegacji służbowych związanych z dojazdem na szkolenia,

2) zakup materiałów edukacyjnych na potrzeby Punktu Konsultacyjnego Uzależnień, Punktu Wspierania Rodziny, na potrzeby placówek oświatowych jak również na rzecz innych podmiotów zajmujących się profilaktyką alkoholową,

3) dokonanie analizy rodzin dysfunkcyjnych pozostających pod opieką MOPS w Supraślu w celu zdiagnozowania przyczyn patologizacji i podjęcia działań edukacyjno – zaradczych,

4) rozszerzenie działań na rzecz rozwiązywania problemów w obszarze używania substancji psychoaktywnych jak i zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,

5) opłacenie kosztów powołania biegłego orzekającego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,

6) udzielanie pomocy dorosłym członkom rodzin z problemami w obszarze używania substancji psychoaktywnych jak i zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi w Punkcie Konsultacyjnym,

7) finansowanie programów dla rodziców w formie warsztatów umiejętności rodzicielskich do

wychowania dzieci bez przemocy,

8) finansowanie punktu " Wspierania rodziny " , którego zadaniem będzie udzielanie przez specjalistów pomocy w zakresie sytuacji kryzysowych i problemowych, pomoc w nawiązaniu prawidłowej komunikacji w rodzinie oraz konsultacje na rzecz rodziny

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży poprzez :

1) organizowanie i przeprowadzanie programów profilaktyczno–edukacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz organizowanie i przeprowadzanie programów edukacyjnych dotyczących problematyki alkoholowej, narkotykowej oraz przemocy w rodzinie dla rodziców przy współpracy i za akceptacją Dyrektorów placówek oświatowych Gminy Supraśl,

2) szkolenie nauczycieli w zakresie umiejętności wczesnego rozpoznawania sygnałów wskazujących na nadużywanie środków psychoaktywnych oraz motywowanie do korzystania z profesjonalnego poradnictwa,

3) organizowanie otwartych spotkań dla mieszkańców Gminy Supraśl w zakresie profilaktyki uzależnień, zdrowego stylu życia i zachowań asertywnych (np. zawody sportowe, festyny rodzinne)

4) organizowanie otwartych spotkań dla mieszkańców Gminy Supraśl związanych z promowaniem trzeźwości wśród kierowców,

5) finansowanie sportowych zajęć pozalekcyjnych ,

6) organizowanie innych form organizacji czasu wolnego dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych poprzez realizację atrakcyjnych zajęć sportowych i programów profilaktycznych z zakresu problematyki alkoholowej, narkotykowej, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocy w rodzinie.

7) dożywanie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych w świetlicach, na zimowiskach i półkoloniach.

III. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych poprzez :

1) udzielanie dotacji stowarzyszeniom prowadzącym działalność statutową z zakresu profilaktyki alkoholowej na realizację programów edukacyjnych, jak również na organizację wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin patologicznych – zgodnie ze stosownymi przepisami ustaw,

2) udzielanie pomocy finansowej innym instytucjom jak również osobom fizycznym realizującym zatwierdzone przez powołane do tego instytucje, programy z zakresu profilaktyki alkoholowej, przemocy w rodzinie oraz narkotykowej,

3) finansowanie Punktu Konsultacyjnego Uzależnień poprzez finansowanie specjalisty ds. uzależnień jak również obsługi administracyjnej tego punktu wraz z wydatkami na jego utrzymanie oraz zakupem niezbędnego wyposażenia.

V. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów odnośnie zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz innych zakazów nałożonych przepisami prawa poprzez:

- 1) dokonanie bieżącej analizy wszystkich wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 2) dokonanie kontroli punktów oraz miejsc wykorzystywanych do reklamy pod kątem realizacji art. 13¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 3) dokonywanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem realizacji art.15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi,
- 4) w przypadkach udowodnienia nie przestrzegania w/w zakazów i nakazów występowanie z wnioskami do sądu w charakterze oskarżyciela publicznego.

VI. Wspieranie zatrudnienia socjalnego odbywać się będzie przez współdziałanie z Powiatowym Urzędem Pracy w Białymstoku w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej biorąc pod uwagę potrzeby społeczne ocenę możliwości finansowych gminy w tym zakresie.

VII. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- 1) Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zbiera się w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz w miesiącu na posiedzeniach w celu rozpatrzenia spraw należących do jej kompetencji.
- 2) Z tytułu pracy w GKPiRPA członkom Komisji - niezależnie od pełnionej funkcji-przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej 25 % wysokości najniższej diety radnego Rady Miejskiej w Supraślu.
- 3) Za nieobecność na jednym z dwóch posiedzeń komisji w danym miesiącu dokonuje się potrącenia w wysokości 50% wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 2 niniejszego ustępu.
- 4) Za nieobecność na dwóch posiedzeniach komisji w danym miesiącu dokonuje się potrącenia w wysokości 100% wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 2 niniejszego ustępu.
- 5) z tytułu pracy w grupie roboczej Zespołu Interdyscyplinarnego członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 100zł brutto za posiedzenie.

PRZEWODNICZĄCA RADY
mgr Monika Suszczyńska